

FORUM-OZB-ONDERZOEK

GEMEENTE HAALT VOORAL GELD OP BIJ ONDERNEMERS

De OZB-aanslag van ondernemers pakt steeds vaker hoger uit dan die voor de 'gewone' burger, blijkt uit onderzoek van Forum. En opvallend: een steeds groter deel van de gemeentebegroting wordt door bedrijven opgebracht.

Het Forum-OZB- onderzoek

Forum deed dit jaar onderzoek naar de ontwikkeling van tarieven en aanslagen voor de OZB van twintig gemeenten. De elf grootste gemeenten is gevraagd naar de tarieven van 2016 en 2017 voor gebruikers en eigenaren van niet-woningen (bedrijfspanden dus), naar de gemiddelde OZB-aanslag in euro's, naar de totale opbrengst van de OZB en naar het percentage dat de OZB-opbrengst uitmaakt van de totale inkomsten van een gemeente. Dezelfde vragen zijn voorgelegd aan de twee grootste stijgers (Ommen, Haren) en dalers (Rijswijk, Geldrop-Mierlo) uit het OZB-onderzoek van de Vereniging Eigen Huis. En aan vijf gemeenten die volgens het onderzoek van MKB-Nederland van vorig jaar ondernemersvriendelijk zijn (Rijssen-Holt en Beverwijk, Bunschoten, Renswoude en Zwolle). Alleen de gemeente Haren heeft ook na verschillende aansporingen niet gereageerd. De resultaten van eerdere onderzoeken zijn te vinden op de website van *Forum*.

‘Het is jammer, maar helaas’, zegt Karina van Veen, woordvoester van de gemeente Ommen. ‘Ommen heeft extra inkomsten nodig. De OZB voor woningen is met 10 procent verhoogd en voor bedrijven met 26 procent. Dat is inderdaad heel veel.’ De gemeente stond bij het onderzoek van Vereniging Eigen Huis naar de ontwikkeling van de OZB-tarieven dit jaar stijf bovenaan samen met de gemeente Haren. ‘Tja’, klinkt het verontschuldigend, ‘de bijdrage van het Rijk is lager geworden en de gemeente heeft er zorgtaken bij gekregen. Ommen heeft daarnaast veel grond en die drukt als last op de begroting. Door de crisis was de verkoop van kavels op het bedrijventerrein minder. Er is al flink bezuinigd, we hebben de toeristen- en forensenbelasting verhoogd en de reserves zijn aangesproken, maar er moet gewoon geld bij.’ Al kan Van Veen de inwoners en ondernemers in de gemeente wel een beetje troost geven: ‘De tarieven hier zijn nog steeds ver onder het landelijk gemiddelde.’

Melkkoe? Zou zomaar kunnen nu blijkt dat een steeds groter deel van de gemeentebegroting door ondernemers wordt opgebracht

WIKKI HART/GETTY IMAGES

De gemeente die de tarieven en opbrengsten van de ozb voor particulieren flink heeft laten stijgen, doet dat ook voor ondernemers. Ondernemers zien hun aanslag dit jaar flink stijgen:

Ommen	+24,2 procent
-------	---------------

Procentuele stijging van de gemiddelde OZB-aanslag voor ondernemers in 2017 ten opzichte van het jaar ervoor volgens opgaaf van gemeenten

Van de door Forum onderzochte twintig gemeenten is Groningen de duurste en Beverwijk de goedkoopste:

Groningen	5.414 euro
Ommen	2.584 euro
Beverwijk	1.046 euro

Hoogte van de gemiddelde OZB-aanslag voor ondernemers in 2017 volgens opgaaf van gemeenten

De elf grootste gemeenten laten zien: OZB-opbrengst laten stijgen of dalen blijft een politieke keuze

Apeldoorn	+ 6,11
Almere	+ 5,85
Breda	+ 4,12
Groningen	+ 1,52
Eindhoven	+ 0,88
Amsterdam	0
Tilburg	0
Den Haag	0
Rotterdam	- 1,85
Utrecht	- 11,61
Nijmegen	geen opgaaf

Procentuele stijging van de gemiddelde OZB-aanslag voor ondernemers in 2017 ten opzichte van het jaar ervoor volgens opgaaf van gemeenten

POLITIEKE KEUZE

Ommen is niet de enige gemeente waar bij ondernemers (en inwoners) dit jaar een hogere aanslag in de bus valt. Dat blijkt uit het jaarlijkse *Forum*-onderzoek naar de stijging van OZB-tarieven en -aanslagen. Al maken de meeste gemeenten het niet zo bont als Ommen (+24 procent) als je de aanslagen van dit jaar vergelijkt met die van vorig jaar. Er zijn zelfs gemeenten die de aanslag verlagen. Waaruit maar weer blijkt: hoe hoog of laag de rekening uitpakt, blijft een politieke keuze.

Nu is de onroerendezaakbelasting een van de weinige middelen die gemeenten hebben om eigen inkomsten te genereren. Hoe ze hun tarief berekenen, mogen gemeenten voor een groot deel zelf weten. Wie de verschillende begrotingen leest, ziet een scala aan varianten die op de gemeentehuizen wordt gebruikt. Zo laat de gemeente Tilburg de stijging afhangen van de stijging van het bruto binnenlands pro-

duct (0,9 procent). Andere gemeenten hebben vastgelegd dat het tarief een collegeperiode hetzelfde blijft of juist altijd met een x-bedrag wordt verhoogd.

REKENING VOOR ONDERNEMER

Opvallende ontwikkeling: sommige gemeenten leggen de rekening liever neer bij ondernemers dan bij hun inwoners. Neem Breda waar dat expliciet in het college-akkoord is afgesproken. Woningbezitters gaan in vier jaar tijd een procent of vier minder betalen, ondernemers betalen in die periode 5 procent méér. 'Wij hebben drie jaar geleden besloten dat we af wilden van de grilligheid in de OZB', legt de Bredase wethouder van Financiën Paul de Beer uit. 'We hebben toen voor de hele coalitieperiode vastgelegd hoeveel we de tarieven laten stijgen. We zagen namelijk dat vergeleken met andere gemeenten de woningen wat hoog en de bedrijven wat laag in te tarievenlijst zaten.'

'ER IS AL FLINK BEZUINIGD, DUS TJA ER MOET GEWOON GELD BIJ'

Dat een gemeente is uitgeroepen tot de meest ondernemersvriendelijke gemeente, betekent niet dat ze zich met hun ozb inhouden voor ondernemers:

Rijssen-Holten	+ 4,96
Zwolle	+ 1,52
Beverwijk	- 0,74
Bunschoten	geen opgaaf
Renswoude	geen opgaaf

Procentuele stijging van de gemiddelde OZB-aanslag voor ondernemers in 2017 ten opzichte van het jaar ervoor volgens opgaaf van gemeenten

Macronorm wéér overschreden?

Er is door het Rijk toch een maximum aan de OZB-stijging gesteld? Jazeker, het Rijk stelt elk jaar een zogenoemde macronorm vast. Dit jaar ligt die norm op 1,97 procent. Zoveel mag de OZB landelijk gemiddeld stijgen. Dat gemeenten onderling variëren van enorme dalingen (Utrecht -11,61 procent) tot gigantische stijgingen (Ommen +26 procent), maakt niet uit. Want gemeenten die krap bij kas zitten hopen dat hun stijging wordt gecompenseerd door brave broeders. Gemiddeld komt de stijging in euro's, waar het tenslotte in de praktijk om gaat, bij de door *Forum* onderzochte gemeenten uit op een plus van 2,34 procent. Als deze steekproef representatief is voor het gedrag van alle gemeenten, zitten gemeenten dus net als voorgaande jaren boven de macronorm. En blijkt de macronorm geen enkele matigende werking te hebben op individuele gemeenten.

ADDERTJE ONDER GRAS

En dan zijn er nogal wat gemeenten, zo blijkt uit *Forum*-onderzoek, die in de begrotings-tekst goede sier maken met een stabiele lastendruk. Maar soms zit daar een addertje onder het gras. Stabiele lastendruk betekent in de praktijk vaak dat een lagere opbrengst van bijvoorbeeld rioolheffing, hondenbelasting of reclamebelasting wordt gecompenseerd met een hogere OZB-aanslag. Of dat de verlaging van de OZB-tarieven voor woningen wordt gecompenseerd door een hoger tarief voor bedrijfspanden (niet-woningen). Zo verlaagt de gemeente Rotterdam de tarieven voor woningen met 3,1 procent, maar gaan de tarieven voor bedrijven met ongeveer hetzelfde percentage omhoog. En dan zijn er ook gemeenten die een gat in hun begroting simpelweg opvullen met extra OZB-inkomsten.

BOETE VOOR LEEGSTAND

Steeds meer gemeenten hebben een nieuwe manier gevonden om de inkomstendip door leegstand van winkel- en kantoorpanden te compenseren. Apeldoorn en Rotterdam zijn daar een voorbeeld van. Zij hevelen het gebrui-

OZB WORDT INEENS INGEZET ALS BOETE TEGEN LEEGSTAND

JOHN LUND/GETTY IMAGES

Opvallend: nogal wat gemeenten halen een fors deel van hun inkomsten met de heffing van OZB op:

Bunschoten	8,6 procent (was 9,2)	Geldrop-Mierlo	6,0 procent (was 5,5)
Apeldoorn	8,2 procent (was 7,7)	Renswoude	5,5 procent (was 5,7)
Beverwijk	7,9 procent (was 7,8)	Nijmegen	5,2 procent (was 5,1)
Zwolle	7,6 procent (was 7,4)	Tilburg	4,4 procent (was 4,3)
Utrecht	6,8 procent (was 6,6)	Ommen	4,0 procent (was 3,0)
Groningen	6,7 procent (was 6,5)	Rijssen-Holtén	3,5 procent (was 3,5)
Rijswijk	6,5 procent (was 6,7)	Den Haag	3,4 procent (was 3,4)
Rotterdam	6,4 procent (was 5,4)	Amsterdam	2,9 procent (was 2,6)
Eindhoven	6,3 procent (was 5,5)	Breda	2,4 procent (was 2,3)
Almere	6,1 procent (was 5,6)	Haren	geen opgaaf

De opbrengst van de OZB (particulier en zakelijk) als percentage van de totale inkomsten van de gemeente volgens opgaaf van gemeenten

kersdeel van de OZB (dat normaal gesproken door de huurder wordt betaald) geheel of gedeeltelijk over naar de eigenaren van de panden. Blijkbaar vinden gemeenten dat de eigenaren te laconiek omgaan met leegstand. En hopen ze – door de OZB voor eigenaren fors te verhogen – dat zij sneller op zoek gaan naar nieuwe huurders. De OZB wordt zo een boete-instrument voor leegstand. ‘Wij denken dat de mogelijkheden om de leegstand te beïnvloeden bij de eigenaren groter zijn dan bij de gebruikers’, legt de Rotterdamse wethouder Adriaan Visser uit. Volgens hem ontstond de discussie erover pas nadat door de gemeenteraad was vastgesteld dat leegstand negatieve effecten heeft op de OZB-inkomsten. De Rotterdamse OZB-opbrengst stijgt dit jaar dankzij het nieuwe beleid met een dikke 3,5 miljoen euro en draagt geen 5,4 maar 6,4 procent bij aan de begroting. En dát is ook een opvallende ontwikkeling: het deel van de gemeentekas dat wordt gevuld door bedrijven wordt sluipenderwijs steeds groter. Tarieven voor bedrijfsgebouwen zijn vaak al twee tot vier keer hoger dan die voor woningen en die kloof wordt steeds groter, blijkt uit het *Forum*-onderzoek.

AANSLAG OMLAAG

Gaat er dan niets goed? Jawel. In Utrecht gaat de gemiddelde aanslag in euro's enorm omlaag (-11,61 procent). En er zijn ook andere gemeenten die zich inhouden. Daaronder Amsterdam. De hoofdstad heeft niet alleen opvallend lage tarieven, maar is voor inkomsten ook niet erg afhankelijk van de OZB-opbrengst. De reden: Amsterdam heeft veel winstgevende leningen en deelnemingen, zoals een belang van 25 procent in Schiphol, waaruit ze rente en dividend ontvangt.

En zelfs als een gemeente de OZB-aanslag relatief veel laat stijgen, kan ze nog best de titel meest ondernemersvriendelijke gemeente in de wacht slepen (onderzoek van MKB-Nederland). Kijk maar naar Rijssen-Holten. Ondernemers letten dus wel naar meer bij hun beoordeling dan de hoogte van de gemeentelijke rekening. ■

Kijk ook eens op www.vno-ncw.nl/lokalelasten

JEROEN POORTVLIET

Kiesdrempel

Bij de presentatie van de Stemwijzer voor de komende verkiezingen zaten de lijsttrekkers broederlijk bijeen, om ons op te roepen om vooral maar te gaan stemmen. Ondertussen hielden zij – en de aanwezige media – goed in de gaten of zij zelf én hun tegenstanders wel een 100 procent-score haalden bij hun eigen partij.

Misschien heb ik de Stemwijzer deze keer wel nodig. Jarenlang heb ik bij de bepaling van mijn stem partijen weg gekruist en hield ik uiteindelijk D66 over. Maar ik ben de afgelopen jaren fel tegenstander van het referendum geworden, en dat is toch een D66-dingetje.

Ik heb niks met referenda. Voor politieke besluiten hebben we de politiek, dat moet je niet aan het volk overlaten. Kijk alleen maar naar de sneue anti-partijtjes die we aan de afgelopen referenda hebben overgehouden, met types als Matroos Roos en baron Thierry Henri Philippe Baudet. Die zie ik nou niet als een verrijking van de politiek.

Met de Stemwijzer heb ik echter ook niet zoveel. Als ik hem uitprobeer, constateer ik dat ik bij een aantal onderwerpen niet eens weet wat ik er eigenlijk van vind. En om nou overal ‘geen van beide’ in de vullen... Ook heb ik moeite met de optie om aan te geven welke onderwerpen ik belangrijker vind dan andere. Is er geen Stemwijzer-light voor mensen met keuzestress?

Opvallend – en dat hoor ik vaker – is de hoge score die de ChristenUnie bij mij haalt. Lastig om op een partij te stemmen die zich baseert op een geloof waar je niet in gelooft. Nu kan ik die partij natuurlijk vooraf als optie schrappen, maar ik wil alle partijen een kans geven. Ik blijf een democraat. Dus voortaan graag de vraag ‘Bent u gelovig?’ opnemen in de Stemwijzer.

Voorlopig levert de Stemwijzer mij meer vragen dan antwoorden op. Laat ik het maar over een heel andere boeg gooien. Ik hang een dartbord op met alle partijen als mogelijke score. Dan gooi ik geblinddoekt en hoop ik er het beste van. *One hundred and eighty!*

Paul Scheer